

Advies van de BVK met betrekking tot de Guidelines van de FOD Economie over de kredietwaardigheidsbeoordeling van de consument, in het kader van de toekenning van een consumentenkrediet

Opbouw en inhoud van deze memo

De bedoeling van deze memo bestaat erin om puntsgewijs de belangrijkste punten waar de tekst van de Guidelines¹ in strijd is met het toepasselijk wetgevend kader te analyseren en becommentariëren. Via korte besprekingen per discussiepunt – waarbij de lezer in koperkleur de becommentarieerde principes uit de Guidelines terugvindt – vindt men in deze memo een sterk onderbouwd verweer op bepaalde, betwistbare richtsnoeren uit de Guidelines.

Het spreekt voor zich dat deze memo moet geconcretiseerd worden met het eigen kredietacceptatiebeleid/-proces en de specificiteiten van de eigen kredietportefeuille en dossiers van iedere afzonderlijke kredietgever.

Er wordt in deze memo niet ingegaan op principes uit de Guidelines die wetsconform zijn noch op principes die *stricto sensu* weliswaar betwistbaar zijn in het licht van Boek VII. WER, maar die desalniettemin in het verlengde van de wettekst liggen.

Hierna wordt de onderverdeling en structuur gehanteerd door de FOD Economie, gevolgd. Op die manier kan de lezer snel en efficiënt de analyse naast de tekst van de Guidelines leggen.

De inhoud van deze memo werd bijgewerkt tot 26 november 2018.

**   **   **

---

¹ Guidelines over de kredietwaardigheidsbeoordeling van de consument in het kader van de toekenning van een consumentenkrediet, <https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Entreprises/Guidelines-kredietwaardigheid-consumentenkrediet.pdf>, versie zoals gepubliceerd onder de datum 10 oktober 2018, 24p.

Inhoudelijke bespreking van de Guidelines

Inleiding (p. 3-5)	3
1.1 Het verzamelen van informatie (p. 5-6)	4
1.1.1 De kredietaanvraag (p. 6-9)	7
a) Doel van het krediet (p. 9-10)	11
b) De inkomsten (p. 10-11)	15
c) De personen ten laste (p. 11-12)	16
d) De lopende financiële verbintenissen (p. 12-14)	17
1.1.2 De raadpleging van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren (p. 14)	21
1.3 De bewijsstukken en de bewijzen (p. 15-16)	21
2. De kredietwaardigheidsbeoordeling en de beslissing (p. 16-17)	23
2.1.1 De signalen geïdentificeerd door het Wetboek	24
a) Een negatieve registratie van meer dan 1.000 euro (p. 18)	24
2.1.2 Andere signalen die extra aandacht verdienen (p. 19-21)	25
3. De best aangepaste soort en bedrag zoeken (p. 21-24)	28

Inleiding (p. 3-5)

1. De Guidelines vestigen te weinig de aandacht op de **eigen verantwoordelijkheid van de consument**². Het valt op dat in de inleiding van de Guidelines nergens verwezen wordt naar de eigen verplichting van de consument om te goeder trouw mee te werken aan de sluiting van de kredietovereenkomst.

Zoals iedere burger moet een consument, overeenkomstig artikel 1382 BW, te goeder trouw contracteren³. Informatie waarvan hij weet of behoort te weten dat zij essentieel is voor de kredietgever, of de -bemiddelaar, om diens kredietwaardigheidsonderzoek te voeren, moet door de consument spontaan meegedeeld worden. Indien hij dit niet doet, schendt hij zijn precontractuele zorgvuldigheidsplicht⁴. In bepaalde gevallen kan men dit stilzwijgen, als het omstandig is, zelfs kwalificeren als een vorm van bedrog dat tot de nietigheid van de kredietovereenkomst kan leiden⁵.

Deze gemeenrechtelijke beginselen worden uitdrukkelijk hernomen in Boek VII. WER. Artikel **VII.69, § 1, eerste lid, tweede zin WER** bepaalt dat:

² F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 195; R. STEENNOT en J. VANNEROM, "Boek VII van het Wetboek Economisch Recht: codificatie, doch tevens innovatie", *DCCR* 2015, 74.

³ F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 195.

⁴ Rb. Kortrijk 11 september 1998, *T.Vred.* 1998, 594 (gedeeltelijke weergave) en *DCCR* 1999, afl. 42, 73 en *Jb.Kred.* 1998, 95; Vred. Gent 9 mei 2001, *Jb.Kred.* 2001, 150; Vred. Gent 28 maart 2001, *DAOR* 2001, 184 (verkort); Vred. Landen 28 juni 2000, *Jb.Kred.* 2000, 44; Vred. Lokeren 1 oktober 1999, *Jb.Kred.* 1999, 156 en *RW* 2000-01, 562; D. BLOMMAERT, "Privaat bankrecht: gedragsnormen naar gemeen recht versus bijzondere wetgeving – variaties op een thema" in H. DE WULF, R. STEENNOT, M. TISON en C. VAN DER ELST (eds.), *Van alle markten. Liber amicorum Eddy Wymeersch*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2008, 53-54; D. BLOMMAERT, "Aansprakelijkheid bij (consumenten)kredietverlening: pleidooi voor 'tripolair' realisme (noot onder Rb. Kortrijk 11 september 1998)", *T.Vred.* 1998, 538-539; P. BUYLE, "Les devoirs précontractuels du prêteur en matière de crédit à la consommation et la charge de la preuve du manquement à ces obligations" (noot onder Cass. 10 december 2004), *RCJB* 2005, 695-697; K. JOSSART en C. VERIS, "De aansprakelijkheid van de bankier inzake onzorgvuldige kredietverlening in het kader van de Wet Consumentenkrediet" (noot onder Vred. Oostrozebeke 19 september 1995), *RW* 1996-1997, 1372-1374; C. BIQUET-MATHIEU, "Aperçu de la loi relative au crédit à la consommation après la réforme du 24 mars 2003", in *Chronique à l'usage des Juges de Paix et de Police* 2004, Cahier nr. 42, 43-44; R. STEENNOT en J. VANNEROM, "Boek VII van het Wetboek Economisch Recht: codificatie, doch tevens innovatie", *DCCR* 2015, 75; R. STEENNOT m.m.v. S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 340.

⁵ Cass. 8 juni 1978, *Arr.Cass.* 1978, 1189; Gent 30 mei 2012, onuitg.; Antwerpen 11 mei 1993, *RW* 1994-95, 1168; Antwerpen 1 april 1992, *RW* 1994-95, 783; Luik 30 oktober 1990, *JT* 1991, 129; Bergen 23 oktober 1989, *TBH* 1990, 399; Brussel 20 mei 1987, *TBH* 1988, 34, noot D. DEVOS; W. VAN GERVEN en S. COVEMAEKER, *Verbintenissenrecht*, Leuven, Acco, 2001, 72.

"de consument en de steller van een zekerheid ertoe gehouden zijn daarop **juist en volledig** te antwoorden"⁶.

2. De consument moet dus niet alleen juiste info meedelen. Hij moet er ook over waken dat hij volledige info meedeelt – **zelfs indien de kredietgever of -bemiddelaar hier niet uitdrukkelijk naar polst**⁷ –, wanneer deze informatie nodig is om diens kredietwaardigheid te kunnen laten beoordelen⁸.

Boek VII. sanctioneert uitdrukkelijk de consument die heeft nagelaten inlichtingen te verstrekken of die onjuiste gegevens heeft verstrekt. De rechter kan, onverminderd de gemeenrechtelijke sancties, de ontbinding van de kredietovereenkomst bevelen⁹. Een voorbeeld van een gemeenrechtelijke sanctie is het vorderen van een bijkomende schadevergoeding van de consument wegens een schending van zijn precontractuele zorgvuldigheidsplicht.

1.1 Het verzamelen van informatie (p. 5-6)

3. Eerst en vooral wordt verwezen naar de net besproken, eigen verplichting van de consument om te goeder trouw mee te werken aan het sluiten van een consumentenkrediet. De Guidelines beklemtonen weliswaar terecht de actieve informatie-inwinningsplicht van de kredietgever, maar maken slechts summier melding van de eigen **medewerkingsplicht van de consument** om juist en volledig

⁶ C. BIQUET-MATHIEU, "Aperçu de la loi relative au crédit à la consommation après la réforme du 24 mars 2003 in X., *Chronique à l'usage des juges de Paix et de Police*, Cahier nr. 42, 2004, 43-44; D. BLOMMAERT, "Privaat bankrecht: gedragsnormen naar gemeen recht versus bijzondere wetgeving – variaties op een thema" in X., *Van alle markten. Liber Amicorum Eddy Wymeersch*, Intersentia, Antwerpen-Oxford, 2008, 53-54; J.P. BUYLE, "Les devoirs précontractuels du prêteur en matière de crédit à la consommation et la charge de la preuve du manquement à ces obligations (noot onder Cass. 10 december 2004, *RCJB* 2005, 696-697; K. JOSSART en C. VERIS, "De aansprakelijkheid van de bankier inzake onzorgvuldige kredietverlening in het kader van de wet consumentenkrediet (noot onder Vred. Oostrozebeke 19 september 1995), *RW* 1996-97, 1373-1374; R. STEENNOT m.m.v. S. DEJONGHE, *Handboek Consumentenbescherming en Handelspraktijken*, Intersentia, Antwerpen-Oxford, 2007, 339-340; F. VAN DER HERTEN, 129-130 en 148; J. VANNEROM, "Boek VII. Betalings- en Kredietdiensten. 'Something old, something new' in B. KEIRSBILCK en E. TERRY (eds.), *Het Wetboek van economisch recht: van nu en straks?*, Intersentia, Antwerpen-Cambridge, 2014, 214-215; Rb. Kortrijk 11 september 1998, *Jb.Kred.* 1998, 95; Vred. Gent 9 mei 2001, *Jb.Kred.* 2001, 150; Vred. Gent 28 maart 2001, *DAOR* 2001, 184; Vred. Lokeren 1 oktober 1999, *Jb.Kred.* 1999, 156.

⁷ F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 195.

⁸ Bijvoorbeeld: de consument maakt een correcte loonfiche over. Hij weet echter dat hij binnen een paar dagen — door technische werkloosheid of wegens een fout, etc. — zijn job zal verliezen of tijdelijk enkel een vervangingsinkomen zal ontvangen. Deze informatie blijkt uiteraard niet uit de laatste loonfiche noch moet de kredietgever hier een uitdrukkelijke vraag over stellen. Hij is geen detective (cf. *infra*, p. 19). Dit essentieel feit dat een impact heeft op zijn kredietwaardigheid, moet de consument spontaan melden.

⁹ Art. VII.204 WER.

te antwoorden (artikel 1382 BW en artikel VII.69, § 1, eerste lid, tweede zin WER). Volledig antwoorden houdt immers in dat de consument informatie deelt waarvan hij weet of behoort te weten dat zij belangrijk is voor het kredietwaardigheidsonderzoek¹⁰.

4. Gelet op deze uitdrukkelijke - en tevens gemeenrechtelijke - medewerkingsplicht van de consument, hoeft de kredietgever de **consument niet noodzakelijk te wijzen op het belang van de juistheid en volledigheid** van zijn antwoorden. De fout van de consument, die (omstandig) bepaalde informatie heeft stilgezwegen, mag niet afgezwakt worden tot een gedeelde aansprakelijkheid. De kredietgever kan niet aansprakelijk gesteld worden omdat hij de consument niet op het belang van de antwoorden zou gewezen hebben. Integendeel, de goede trouw van de consument wordt vermoed. De kredietgever mag er dus van uit (kunnen) gaan dat de door de consument meegedeelde informatie juist en volledig is.

5. Volgens de Guidelines mag geen **voorwaardelijk voorstel van kredietovereenkomst** worden voorgelegd wanneer de opschortende voorwaarden betrekking hebben op de kredietwaardigheidsbeoordeling. Deze richtsnoer is juridisch niet geheel juist. Men haalt hier verschillende noties door elkaar.

De kredietwaardigheidsbeoordeling is een precontractuele verplichting. Men kan effectief geen consumentenkredietovereenkomst sluiten onder de opschortende voorwaarde van het uitvoeren van een kredietwaardigheidsbeoordeling. Bij een opschortende voorwaarde komt de overeenkomst immers geldig tot stand, maar schort de voorwaarde de uitvoering ervan op. Uit de onderzoeks- en onthoudingsplicht volgt dat een kredietgever zijn kredietwaardigheidsonderzoek moet afronden alvorens hij een consumentenkredietovereenkomst ondertekent en ter ondertekening van de consument voorlegt¹¹.

Hij kan daarentegen wel – tijdens het lopende kredietacceptatieproces en om de consument op basis van diens antwoorden een eerste indicatie te geven – een voorwaardelijk voorstel, en zelfs een voorwaardelijk kredietaanbod, afgeven. Een aanbod is juridisch bindend van zodra dit alle essentiële bestanddelen van de overeenkomst bevat (materieel element) en degene die het aanbod aflevert de wil heeft om door de overeenkomst gebonden te zijn (intentioneel element). Een voorstel, waarvan sprake in de Guidelines, onderscheidt zich van het aanbod doordat het intentioneel element hier niet aanwezig is.

---

¹⁰ In een eerdere versie van de Guidelines werd wel nog bepaald dat "hij (red.: de consument) *loyaal moet meewerken door alle informatie te verstrekken waarover hij beschikt met betrekking tot de elementen waarover hij wordt ondervraagd*".

¹¹ Artt. VII.69 en VII.77 WER.

Een voorstel kan dus zonder meer een opschortende voorwaarde betreffende de kredietwaardigheidsbeoordeling bevatten. Anders oordelen, is in strijd met het gemeen verbintenissenrecht¹².

Echter, ook een kredietaanbod kan een dergelijke opschortende voorwaarde bevatten. Het Hof van Cassatie oordeelde op 18 mei 2012 immers dat:

*"het definitieve aanbod, waarvan de aanvaarding leidt tot de totstandkoming van de overeenkomst, het aanbod is dat niet afhangt van een opschortende voorwaarde of dat door de vervulling van die voorwaarde definitief wordt"*¹³.

Het Hof van Cassatie bevestigt dat een overeenkomst tot stand komt door de aanvaarding van het aanbod. Het voegt er echter aan toe dat enkel de onvoorwaardelijke aanvaarding van een onvoorwaardelijk aanbod of waarvan alle voorwaarden zijn vervuld – zijnde het 'definitief aanbod' in de woorden van het Hof –, leidt tot de totstandkoming van een overeenkomst. Concreet schenden de Richtsnoeren deze rechtspraak in de mate dat zij een voorstel of aanbod onder opschortende voorwaarde van het uitvoeren van de kredietwaardigheidsbeoordeling verbieden. Omdat de kredietovereenkomst niet geldig kan tot stand komen omdat er slechts sprake is van een voorwaardelijk aanbod, kan de kredietgever immers nog na de afgifte van het voorwaardelijk kredietaanbod zijn precontractuele verplichtingen vervullen.

Hoewel er dus juridische argumenten bestaan om rechtsgeldig een voorwaardelijk kredietaanbod aan de consument over te maken, spreekt het voor zich dat het voor de consument duidelijk moet zijn dat het slechts een (i) voorwaardelijk (ii) aanbod is. De tekst van dit voorwaardelijk aanbod mag de consument niet misleiden over de draagwijdte van het document. Titels als 'kredietovereenkomst' zijn uit den boze, zelfs wanneer men ergens in de bijzondere voorwaarden vermeldt dat het slechts om voorwaardelijk aanbod gaat. Om diezelfde reden wordt voorgesteld om zoveel als mogelijk de voorwaardelijke wijs uit de tekst van het document te laten blijken, om elke misleiding van de consument te vermijden¹⁴. De algemene norm inzake misleidende handelspraktijken blijft immers van toepassing¹⁵.

¹² S. STIJNS, *Verbintenissenrecht*, Die Keure, Brugge, 2005, 118; W. VAN GERVEN en S. COVEMAEKER, *Verbintenissenrecht*, Acco, Leuven, 2001, 95-96.

¹³ Cass. 18 mei 2012, RW 2013-14, 338 (verkorte weergave).

¹⁴ Men kan bijvoorbeeld de volgende clausule opnemen in een brief aan de consument: "Indien het resultaat van de kredietwaardigheidsbeoordeling positief zou zijn, dan kan u in principe aanspraak maken op een krediet met de hiernavolgende kredietvoorwaarden."

¹⁵ Artt. VI.97 (misleidende handelingen) en VI.99 (misleidende omissies) WER.

1.1.1 De kredietaanvraag (p. 6-9)

6. In de rechtsleer betwist men dat België de **minimale inhoud van de vragenlijst** (artikel VII.69, § 2, tweede lid WER) wettelijk mocht vastleggen. De Richtlijn Consumentenkrediet¹⁶ harmoniseert op maximale wijze de inhoud van de onderzoeksplicht van de kredietgever. In de Richtlijn Consumentenkrediet is nergens sprake van een vragenlijst, laat staan van een minimum aantal punten waarover de kredietgever en –bemiddelaar zich moet bevragen.

Het Hof van Justitie bevestigde dat de kredietgever in beginsel discretionair beslist welke informatie hij opvraagt en of deze informatie voor hem kennelijk voldoende is¹⁷. Door een minimale lijst met vragen wettelijk op te leggen, schendt de Belgische regelgeving het maximale harmonisatiekarakter van de Richtlijn Consumentenkrediet¹⁸.

7. De Guidelines bevatten strikte regels over het gebruik van **geautomatiseerde antwoordvelden voor het invullen van het krediet- / informatieaanvraagformulier**. Volgens de FOD Economie zou de kredietgever de consument de mogelijkheid moeten bieden om (i) aan te geven dat hij het antwoord niet weet en (ii) een ander antwoord te geven.

De consument resp. de steller van een persoonlijke zekerheid moet(en) inderdaad zelf de vragen op het aanvraagformulier beantwoorden. De kredietgever heeft er trouwens alle belang bij dat de consument deze gegevens zelf invult. Indien deze niet juist en/of onvolledig waren, kan de kredietgever dit aanvraagformulier nadien tegen de consument inroepen om de kredietovereenkomst op grond van artikel VII.204 WER te laten ontbinden.

Artikel VII.69, § 2 WER verbiedt de kredietgever echter niet om met geautomatiseerde antwoordvelden te werken. Er moet daarbij ook een onderscheid gemaakt worden

---

¹⁶ Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad, *P.B.L.* 133, 66-92 (verkort weergegeven als "*Richtlijn Consumentenkrediet*").

¹⁷ HvJ 18 december 2014, zaak C-449/13, *CA Consumer Finance SA tegen Ingrid Bakkaus, Charline Bonato en Florian Bonato*; R. STEENNOT, "De precontractuele verplichtingen van de kredietgever en de kredietbemiddelaar toegelicht door het Hof van Justitie" (noot onder HvJ 18 december 2014, zaak C-449/13, *CA Consumer Finance*), *BFR* 2015, 216-217.

De kredietgever zou zelfs het facebook-profiel van de betrokken consument kunnen raadplegen. Zie hierover X., "Eager-to-lend banks welcome new ways to filter creditworthy clients", *Financial Times* 16 oktober 2015.

¹⁸ R. STEENNOT en J. VANNEROM, "Boek VII van het Wetboek Economisch Recht: codificatie, doch tevens innovatie", *DCCR* 2015, 70-75.

tussen het geval waarin de consument het antwoord niet weet (a.); niet wil antwoorden (b.) en het geval waarin de geautomatiseerde antwoorden niet volstaan of niet de juiste antwoordmogelijkheden voorzien:

a. Consument weet het antwoord niet:

Het feit dat de consument juist en volledig moet antwoorden, houdt niet in dat hij op alle vragen een antwoord moet geven. Net de combinatie tussen juist én volledig betekent dat de consument alle nodige informatie moet aanleveren die nuttig is¹⁹. Soms kent de consument een bepaald antwoord echter niet. Daarom moet men aan de consument op papier of op afstand (incl. in een digitaal proces) de mogelijkheid bieden om een vraag blanco te laten.

'Blanco laten' betekent niet noodzakelijk dat de kredietgever letterlijk een veld 'ik weet het niet' moet voorzien. De kredietgever zou immers in de geautomatiseerde velden even goed kunnen voorzien dat wanneer er een leeg veld is, het (digitale) aanvraagproces niet onmiddellijk stopt.

Het is vervolgens de taak van de kredietgever om aan de omissie van de consument een gepast gevolg te geven²⁰. In functie van de inhoud van de vraag (inkomen, financiële verbintenissen, gezinssituatie...) moet de kredietgever:

- de opgevraagde informatie op grond van andere, objectieve gegevens onderzoeken²¹; of
- hij moet weigeren om het krediet te verstrekken wanneer er in het verdere verloop van het kredietacceptatieproces geen afdoend antwoord wordt gegeven of de informatie niet via een andere weg kan gecontroleerd worden.

Dit is net wat het Hof van Justitie beoogde in het arrest *Consumer Finance*. Het Hof liet de kredietgever een discretionaire beslissingsbevoegdheid om na te gaan of de verkregen informatie toereikend is om de kredietwaardigheid te beoordelen.

---

¹⁹ Cf. *supra*, p. 6-7 van deze memo.

²⁰ Vred. Izegem 6 januari 1999, *Jb. Kred.* 1999, 53, noot J. T'JAMPENS; Vred. Gent 17 november 1997, *RW* 1997-98, 1088; Vred. Sint-Niklaas 20 februari 1997, *DCCR* 1997, 157; F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 187-188.

²¹ Bijvoorbeeld: de consument kent de exacte looptijd van zijn lopende kredieten niet. Deze informatie blijkt ook uit de raadpleging van de CKP en kan door de kredietgever via deze weg gecontroleerd worden.

Als de kredietgever de blanco gelaten antwoorden, indien bepalend voor het kredietwaardigheidsonderzoek, via een andere objectieve bron heeft kunnen onderzoeken, wordt er geen krediet toegekend op grond van gewone, niet-gestaafde beweringen van de consument²².

Ik merk trouwens op dat de FOD Economie in deze Guidelines haar eerdere administratieve commentaar nog verstrengt. In haar geannoteerd wetboek Consumentenkrediet leest men nog:

*"Lacunes in het document (onbeantwoorde vragen of vage antwoorden) **kunnen**, in voorkomend geval, **het bewijs leveren** dat de professional in gebreke is gebleven wat betreft zijn plicht de nodige informatie te verzamelen.*

(...)

*De kredietgever moet de **lacunes** in de antwoorden op de gestelde vragen **opsporen**: Vred. Sint-Niklaas, 20 februari 1997, D.C.C.R., 1997, p. 157 : «... maar de rubrieken i.v.m. lopende andere kredieten zijn niet ingevuld (er werd niet eens « geen » of « nihil » of « 0 »vermeld) » (...)" (eigen accentuering)²³.*

Deze rechtspraak houdt niet in dat er verplicht antwoordmogelijkheid 'ik weet het niet' moet voorzien worden. Enkel dat de kredietgever voorzichtig moet zijn en een gepast gevolg geven aan blanco antwoorden.

b. De consument wil een bepaalde vraag niet beantwoorden:

Hier geldt hetzelfde antwoord als onder a), met die toevoeging dat een consument wettelijk verplicht is om op de vragen van de kredietgever te antwoorden (artikel VII.69, § 1, eerste lid, tweede zin WER). Zolang de vragen pertinent, proportioneel en noodzakelijk zijn om de kredietwaardigheid te beoordelen en niet-discriminatoire, moet de consument een antwoord geven.

Overeenkomstig het arrest *Consumer Finance* is het de kredietgever die het nodige gevolg moet geven aan een weigering van de consument om een bepaalde vraag te beantwoorden. Vermits er geen recht op krediet bestaat, kan een weigering inhouden dat de kredietgever geen krediet toekent. Indien het betrokken antwoord essentieel is om de kredietwaardigheid te beoordelen, is dit de enige juiste houding van de kredietgever.

²² HvJ 18 december 2014, zaak C-449/13, *CA Consumer Finance SA tegen Ingrid Bakkaus, Charline Bonato en Florian Bonato*, ECLI:EU:C:2014:2464.

²³ <http://www.consumercredit.be/nl/credit-scoring-nl.html>

De kredietgever kan het antwoord mogelijks ook via andere, objectieve gegevens bekomen (cf. *supra*, a.), waarna hij de kredietwaardigheid op correcte wijze kan beoordelen en, in voorkomend geval, rechtsgeldig een krediet kan toekennen.

- c. De geautomatiseerde antwoorden bevatten niet het juiste antwoord: Om te vermijden dat de consument niet juist kan antwoorden, moet de kredietgever een *multiple choice*-tabblad 'Andere' voorzien, doch enkel wanneer de consument via de aangeboden *multiple choice*-vorken geen juist antwoord kan geven²⁴.

8. De Guidelines gaan nog verder door te eisen dat de kredietgever bovenop deze standaardantwoorden, de consument moet **verzoeken bijkomende uitleg te geven via vrije velden**. Er wordt hiervoor naar het hoger gegeven antwoord verwezen.

Ten eerste mag de wetgever noch de FOD Economie de inhoud van de vragenlijst vastleggen²⁵.

Ten tweede bepaalt de kredietgever niet alleen discretionair welke informatie hij opvraagt, maar beslist hij met een zeer grote autonomie of de gegeven antwoorden – bijvoorbeeld via standaardantwoorden in *multiple choice*-vorken – toereikend zijn om de kredietwaardigheid van de consument te beoordelen²⁶.

Vrije velden kunnen dus een optie zijn, maar het betreft geen verplichting.

9. Wanneer een kredietgever ervoor kiest om **vooraf bepaalde gegevens in te vullen** (voetnoot 6 in de Guidelines), moet hij terecht ruimte laten aan de consument of de persoonlijke zekerheidssteller om de vooraf ingevulde gegevens aan te vullen (bijvoorbeeld om de andere lopende financiële verbintenissen bij andere kredietgevers in te vullen).

Deze verbeter-/aanvulmogelijkheid lijkt me strikt genomen niet vereist wanneer de kredietgever vooraf de identiteitsgegevens invult op grond van de gegevens verkregen

²⁴ Stel bijvoorbeeld dat voor de vraag 'openstaand bedrag' in functie van de aangeboden kredietsoort *multiple choice*-vorken voorzien worden als 'geen', 'minder dan 500 EUR', '500 – 1.000 EUR', '1.000-2.500 EUR', 'meer dan 2.500 EUR'. In dit geval moet er uiteraard geen tabblad 'andere' voorzien worden. De consument kan immers juist (en volledig) antwoorden.

²⁵ Gelet op het maximale harmonisatiekarakter van de Richtlijn Consumentenkrediet.

²⁶ HvJ 18 december 2014, zaak C-449/13, *CA Consumer Finance SA tegen Ingrid Bakkaus, Charline Bonato en Florian Bonato*, ECLI:EU:C:2014:2464.

uit de e-id of *itsme*-applicatie. Dit zijn immers de officiële adres- en identiteitsgegevens van de consument. Het is misschien wel aangewezen dat de kredietgever in dat geval de consument op papier of via een opmerkingen-veld de mogelijkheid biedt om eventueel aanvullende informatie mee te delen. De consument zou bijvoorbeeld recent verhuisd kunnen zijn en zich zich nog niet hebben kunnen (laten) inschrijven (bijv. omdat de wijkagent nog moet langskomen).

10. Als een commerciële medewerker van de kredietgever of de -bemiddelaar de gegeven antwoorden invult of typt in het systeem, dan mag de kredietgever een **samenvatting of de getypte antwoorden van de consument ter bevestiging door de consument laten ondertekenen**. In de mate dat de Guidelines dit niet toelaten (*medio* p. 7) gaan zij niet alleen verder dan artikel VII.69, § 2 WER, maar zijn zij tevens in contradictie met artikel VII.2, § 4 WER.

Het louter fysiek door een commerciële medewerker ingeven van de antwoorden in het ICT-systeem wordt niet verboden door artikel VII.69, § 2 WER. De antwoorden zijn, zoals de wet voorschrijft, immers afkomstig van de consument.

Artikel VII.69, § 2, eerste lid, tweede en derde zin WER verplicht de kredietgever ook niet om alle antwoorden van de consument woord voor woord te verwerken. De bedoeling van de vragenlijst bestaat er immers in de kredietaanvraag te standaardiseren en kredietgevers, en -bemiddelaars, te verplichten enkele gerichte vragen te stellen²⁷. Onverminderd hetgeen ik hoger aanhaalde betreffende de richtlijnconformiteit van de vragenlijst, verplicht de tekst van de wet noch de *ratio legis* dat de antwoorden *in extenso* moeten verwerkt worden.

De paraaf of handtekening van de consument bij de betrokken samenvatting of de vermeldingen bevestigen net de echtheid ervan en laten de kredietgever of -bemiddelaar toe te bewijzen dat zij hun informatie-inwinningsplicht zijn nagekomen.

Tenslotte wordt opgemerkt dat de Guidelines op dit punt intern contradictorisch zijn. Wat verder op p.7 stelt de FOD Economie bij communicatie op afstand via spraak, dan weer wel dat een samenvatting aan de consument moet worden voorgelegd.

a) Doel van het krediet (p. 9-10)

---

²⁷ Memorie van Toelichting bij de Wet van 19 april 2014 houdende invoeging van boek VII "Betalingen en kredietdiensten" in het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van de definities eigen aan boek VII en van de straffen voor de inbreuken op boek VII, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht en houdende diverse andere bepalingen, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53/3428, 26-27.

11. De Guidelines koppelen de bevraging naar het doel van het krediet aan de informatie- en raadgevingsplicht.

In de vorige ondertitel werd reeds aangehaald dat de Belgische wetgever de onderzoeksplicht van de kredietgever niet mocht invullen. De kredietgever bepaalt in beginsel discretionair welke vragen hij stelt teneinde de kredietwaardigheid van de consument te beoordelen²⁸. Desalniettemin is de bevraging naar het doel van het krediet effectief één van de vragen die de kredietgever moet stellen.

Ten eerste stelt het antwoord op deze vraag de kredietgever in staat om het wettelijke toepassingsgebied *ratione personae* en *materiae* af te lijnen. Meer bepaald, bepaalt het doel van het krediet (i) of het om een krediet dat hoofdzakelijk voor privédoeleinden gesloten is, gaat en zo ja, (ii) of het om een consumenten- of hypothecair krediet gaat²⁹.

Ten tweede stelt het antwoord op de vraag de kredietgever in staat zijn precontractuele informatieplicht te vervullen. Hij moet de consument immers via het SECCI en desgevallend via een bijkomende passende toelichting informeren over de kredietsoort op grond van de consument kenbaar gemaakte voorkeur en verstrekte informatie (artikelen VII.70, § 1 en VII.74 WER). De informatie in het SECCI is immers gepersonaliseerd en geconcretiseerd in functie van de diens behoeften.

Uit de tekst van artikel VII.70, § 1 WER en artikel 5 van de Richtlijn Consumentenkrediet volgt echter dat de consument finaal zelf de gepaste kredietsoort moet kiezen³⁰. Het doel van het krediet moet dus niet bevraagd worden met het oog op de raadgevingsplicht (artikel VII.75 WER). Deze schendt, volgens de *quasi* unanieme rechtsleer³¹, trouwens het maximale harmonisatiekarakter van de Richtlijn Consumentenkrediet³². Zij wijkt immers af van het beginsel dat de consument finaal zelf kiest of, en – desgevallend - welk type krediet hij neemt³³. Bovendien betreft zij

²⁸ HvJ 18 december 2014, zaak C-449/13, *CA Consumer Finance SA tegen Ingrid Bakkaus, Charline Bonato en Florian Bonato*, ECLI:EU:C:2014:2464.

²⁹ R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009, 409.

³⁰ Cf. *infra*.

³¹ Art. 8 (1) *juncto* art. 22 (1) Richtlijn Consumentenkrediet; R. STEENNOT en J. VANNEROM, "Boek VII van het Wetboek Economisch Recht: codificatie, doch tevens innovatie", *DCCR* 2015, 70-75.

³² Zie ook de hangende prejudiciële vraag HvJ. C-58/18, *Schyns*.

³³ D. BLOMMAERT en P. ALGRAIN, "Les principes relatifs au droit du crédit à la consommation" in *Traité pratique de droit commercial, Droit bancaire et financier*, Tome 5, Volume 1, Waterloo, Kluwer, 2016, 491; D. BLOMMAERT en F. BONNARENS, "De aansprakelijkheid bij krediettoekenning van de kredietgever en de kredietbemiddelaar na de wet van 13 juni 2010", in Instituut Financieel Recht (ed.), *Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 81; M. DE MUYNCK, "Zeilen op het Europese

een bijzondere precontractuele verplichting die in alle omstandigheden op de kredietgever rust en waarin de Richtlijn Consumentenkrediet niet voorzagt³⁴. Een finaal antwoord op de vraag of artikel VII.75 WER de Richtlijn Consumentenkrediet schendt, wordt binnenkort van het Hof van Justitie verwacht³⁵.

12. De consument mag een **krediet – en meer bepaald een lening op afbetaling – voor 'diverse' doeleinden** sluiten. De consument kan immers behoefte hebben aan koopkracht of geldelijke middelen die hij naar vrije keuze voor (hoofdzakelijk) privédoeleinden wil spenderen. Dit volgt uit de ruime omschrijving van het begrip 'kredietovereenkomst' in artikel I.9, 39° WER. Een kredietovereenkomst wordt omschreven als:

"elke overeenkomst waarbij een kredietgever een krediet verleent of toezegt aan een consument, in de vorm van een uitstel van betaling, van een lening of van elke andere betalingsregeling"

In de Memorie van Toelichting bij de oorspronkelijke wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet haalt men zelfs letterlijk het voorbeeld aan van een lening waarmee de consument via een kaart allerlei betalingen kan doen³⁶. De wetgever aanvaardde dus de mogelijkheid om een lening op afbetaling voor de 'financiering van

---

kompas. De implementatie van suitability of assistance in de wet consumentenkrediet", *TPR* 2012, 776-777; M. DE MUYNCK, "Consumentenkrediet. De wet van 13 juni 2010 gewikt en gewogen" in X. (ed.), *Cahiers Antwerpen Brussel Gent*, Gent, Larcier, 2011, 79p.; R. STEENNOT, "De impact van het privaat financieel recht op de wilsautonomie, de contractvrijheid en het consensualisme", <http://www.law.ugent.be/fli/wps/pdf/WP2010-15.pdf>, 2010, 17; R. STEENNOT en J. VANNEROM, "Boek VII van het Wetboek Economisch Recht: codificatie, doch tevens innovatie", *DCCR* 2015, 75; E. TERRYEN en J. VANNEROM, "De nieuwe richtlijn consumentenkrediet en de implicaties voor de Belgische wetgeving" in VRG-Alumni (ed.), *Recht in beweging – 16de VRG Alumnidag*, Antwerpen, Maklu, 2009, 34-35; J. VANNEROM, "Boek VII. Betalings- en Kredietdiensten. 'Something old, something new' in B. KEIRSILCK en E. TERRYEN (eds.), *Het Wetboek van economisch recht: van nu en straks?*, Intersentia, Antwerpen-Cambridge, 2014, 214-215; F. VAN DER HERTEN, "De omzetting in het Belgische recht van de nieuwe Europese richtlijn inzake consumentenkrediet" in *Liber Amicorum Achilles Cuypers*, Gent, Larcier, 2009, 293-294.

Zie ook I. RAMSAY, "Regulation of consumer credit" in G. HOWELLS, I. RAMSAY, T. WILHELMSSON en D. KRAFT (eds.), *Handbook of research on international consumer law*, Cheltenham, Edward Elgar, 2010, 393.

³⁴ Vgl. HvJ C-304/08, *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs v Plus Warenhandels-gesellschaft*; HvJ C-261/07, *VTB-VAB v Total Belgium* en C-299/07, *Galatea v Sanoma Magazines*. Zie over voormelde arresten o.a. J. STUYCK en E. TERRYEN, "Recente ontwikkelingen inzake handelspraktijken" in H. COUSY en J. STUYCK (eds.), *Themis. Handels- en Economisch Recht*, Brugge, Die Keure, 2008-2009, 70-72.

³⁵ HvJ. C-58/18, *Schyns* (prejudiciële vraag is hangende).

³⁶ Het feit dat de kaart niet uitsluitend gekoppeld werd aan een kredietopening blijkt duidelijk uit de geciteerde passage. De kredietopening verscheen immers als een aparte kredietsoort (los van de kaart) in het rijtje.

diverse uitgaven' of 'geldelijke middelen' af te sluiten. In de Memorie van Toelichting leest men:

*"Buiten dit algemeen voorbehoud (red.: B2B-kredieten) vallen alle kredietvormen toegestaan aan de consument, ongeacht hun benaming, onder de toepassing van het begrip kredietovereenkomst en dus ondermeer: **de lening van geld waarvan gebruik kan worden gemaakt via een kaart**, de kredietopening, de revolvingkredieten, enz." (eigen accentuering)³⁷.*

De Guidelines gaan op dit punt verder dan de wet en de bedoeling van de wetgever door gestandaardiseerde vermeldingen als 'financiering van diverse uitgaven', 'geldelijke middelen' bij een lening op afbetaling niet toe te laten. De Guidelines zijn op dit punt trouwens intern tegenstrijdig. Bovenaan pagina 10 geven zij immers zelf als een mogelijk voorbeeld van een doelomschrijving: 'het ter beschikking stellen van liquiditeiten zonder bepaling van het gebruik van de bedragen'.

13. De notie van de 'kredietopening' sluit in principe de notie van een gelieerd krediet uit. Een gelieerd krediet is, overeenkomstig artikel I.9, 64° WER, een krediet waarbij cumulatief de volgende voorwaarden vervuld moeten zijn:

- a. *"het betreffende krediet **uitsluitend** dient ter financiering van een overeenkomst voor het verwerven van een bepaald goed of de verrichting van een bepaalde dienst; en*
- b. *die **twee overeenkomsten objectief gezien een commerciële eenheid vormen**. Een commerciële eenheid wordt geacht te bestaan indien de leverancier of de dienstenaanbieder zelf het krediet van de consument financiert of, in het geval van financiering door een derde, indien de kredietgever bij het voorbereiden of sluiten van de kredietovereenkomst gebruik maakt van de diensten van de leverancier of dienstenaanbieder, dan wel indien bepaalde goederen of de levering van een bepaalde dienst uitdrukkelijk worden vermeld in de kredietovereenkomst"* (eigen accentuering).

Een kredietopening is, luidens artikel I.9, 49° WER:

*"elke kredietovereenkomst, ongeacht de benaming of de vorm, waarbij **koopkracht, geld of gelijk welk ander betaalmiddel ter beschikking** wordt gesteld van de consument, **die ervan gebruik kan maken door een of meerdere kredietopnemingen te verrichten** onder meer met behulp van een betaalinstrument of op een andere wijze, en die zich ertoe verbindt terug te betalen volgens de overeengekomen voorwaarden"* (eigen accentuering)

³⁷ Memorie van Toelichting bij het ontwerp van wet van 28 maart 1990 op het consumentenkrediet, Parl. St. Senaat 1989-1990, nr. 916/1, 4.

Een van de wezenskenmerken van de kredietopening is dat de consument absoluut vrij kan beslissen waarvoor hij het toegekende kredietbedrag opneemt³⁸. Een kredietopening dient dus niet ter financiering van uitsluitend één welbepaald goed of dienst. Wanneer de consument zijn kredietopening kan gebruiken voor de financiering van meerdere goederen of diensten, is de eerste cumulatieve voorwaarde voor een gelieerd krediet al niet vervuld.

14. De aanbeveling om **door te vragen naar het exacte bedrag van de uitgaven die de consument overweegt te financieren**, gaat verder dan de Richtlijn Consumentenkrediet. Uit hetgeen hier net voorafgaat, volgt dat de consument finaal zelf het bedrag van zijn krediet moet inschatten en bepalen. Artikel VII.75 WER is hiermee in strijd.

De kredietgever moet de opportuniteit van het (finaal aangevraagde) kredietbedrag niet beoordelen. Hij is wettelijk enkel verplicht om na te gaan of de consument redelijkerwijze in staat kan worden geacht om te kunnen voldoen aan zijn terugbetalingsplicht³⁹.

Tenslotte is de kredietgever niet steeds verplicht om een leveringsbon op te vragen. Dit is enkel vereist in de hypothese voorzien in artikel VII.91, tweede lid WER, met name wanneer het kredietbedrag rechtstreeks op de rekening van de verkoper of de dienstverlener wordt overgemaakt.

15. De aanbeveling van de FOD Economie om de **financiering van een nevendienst op te nemen bij het doel van het krediet**, moet men nuanceren in het licht van het arrest *Radlinger*. Wanneer de consument – mits vrije keuze van de medecontractant - verplicht wordt om een nevendienst te sluiten, moet de kostprijs van deze nevendienst opgenomen worden in de totale kosten van het krediet voor de consument en het JKP. Het Hof van Justitie oordeelde in voornoemd arrest dat bedragen die opgenomen zijn in de totale kost van het krediet niet kunnen worden opgenomen in het kredietbedrag. Beide begrippen ('kredietbedrag' – 'totale kosten van het krediet voor de consument') sluiten elkaar immers uit. Wanneer men dit wel zou doen, dan onderwaardeert de kredietgever het JKP⁴⁰.

b) De inkomsten (p. 10-11)

³⁸ P. LETTANY, *Het consumentenkrediet. De Wet van 12 juni 1991*, Deurne, Kluwer, 1993, 272-273; R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009, 409.

³⁹ Art. VII.77, § 1, 1ste lid WER.

⁴⁰ §§ 83-87 HvJ 21 april 2016, zaak C-377/14, *Radlinger en Radlingerova*, ECL:EU:C:2016:283; Ch. BIQUET-MATHIEU en F. RENSON, "La délivrance et le remboursement du capital" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 296-298.

16. Bij de **beoordeling van de toekomstige inkomsten** van de consument, moet men voor ogen houden dat een kredietgever geen detective is⁴¹. Hij is slechts gehouden om de kredietwaardigheid van de consument in te schatten als een redelijk normaal, zorgvuldig handelende kredietgever. Hieruit volgt dat hij niet aansprakelijk kan zijn indien de consument na het sluiten van de kredietovereenkomst – met wanbetaling tot gevolg – ziek wordt, uit de echt scheidt, zijn job verliest..., tenzij de kredietgever dit wist of moest weten (bijv. omdat er een einddatum op loonfiche of financiële uitkering werd vermeld of omdat de consument hem dit had meegedeeld). Een *a-posteriori*-beoordeling is uit den boze⁴². De kredietgever moet de rekeningen van de consument ook niet uitpluizen om de spaarcapaciteit van de consument⁴³ en de impact ervan op zijn kredietwaardigheid in te schatten⁴⁴.

Er wordt hier nogmaals verwezen naar de eigen verplichting van de consument om te goeder trouw mee te werken aan de contractsluiting. Iedere informatie waarvan hij weet of behoort te weten dat zij belangrijk is voor de kredietgever - en ook al vraagt deze laatste er niet uitdrukkelijk naar -, moet de consument meedelen. Zo niet, schendt de consument zijn precontractuele zorgvuldigheidsplicht en – indien bewust – maakt hij zich schuldig aan bedrog door omstandig stilzwijgen.

c) De personen ten laste (p. 11-12)

17. De gezinslasten en -situatie kunnen een belangrijke impact hebben op de kredietwaardigheid van de consument. Het beveelt derhalve aanbeveling dat de kredietgever de consument hieromtrent ondervraagt in het licht van zijn onderzoeksplicht (artikel VII.69, § 1 WER). Er is echter geen wettelijke plicht – en men kan zich zelfs afvragen of deze vraag noodzakelijk en proportioneel is in het licht van de GDPR-regelgeving – om de consument ook te ondervragen over de **leeftijd en het statuut van de personen ten laste**. De Guidelines mogen deze bijkomende vragen dus niet als een verplichting opleggen. Tenslotte wordt nogmaals opgemerkt dat, overeenkomstig het arrest *Consumer Finance*, de kredietgever in beginsel discretionair beslist welke informatie hij noodzakelijk acht om de kredietwaardigheid van de consument in te schatten.

⁴¹ Rb. Kortrijk 11 september 1998, *DCCR* 1999, 73; Vred. Gent 19 juli 1995, *RW* 1995-96, 1270, noot A. DE BOECK; F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 187-188.

⁴² D. BLOMMAERT en F. NICHELS, "Kroniek van het consumentenkrediet (1995-1998)", *TBH* 2000, 100.

⁴³ F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 187.

⁴⁴ Vred. Waregem 2 december 2003, *Jb. Kred.* 2003, 48.

18. De regels inzake consumentenkrediet, en in het bijzonder deze omtrent de kredietwaardigheidsbeoordeling, hebben tot doel (i) de werking van de kredietmarkt te beschermen en (ii) de strijd tegen de overmatige schuldenlast aan te binden. In de Memorie van Toelichting bij de oorspronkelijke wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet leest men:

"Het ontwerp heeft niet enkel tot doel beschikkingen op te leggen die een van de contracterende partijen beschermen, maar wil ook, in navolging van de wet van 9 juli 1957, een einde maken aan misbruiken en daarenboven maatregelen treffen om de schuldenoverlast in te dijken"^{45, 46}

De regels over de kredietwaardigheidsbeoordeling hebben dus niet tot doel een onderzoek te laten instellen naar het voorzien in de levensnoodzakelijke behoeften van de consument, en zeker niet van zijn gezin en kinderen. Bovendien verschillen deze behoeften van persoon tot persoon. Iedere consument hecht een andere waarde aan opvoeding, sport, vrije tijd en cultuur. De kredietgever moet aldus niet peilen naar opportuniteitskeuzes van de consument die inherent zijn aan de waarde die de individuele consument hecht aan bepaalde uitgaven voor sport, vrije tijd, etc. De kredietgever moet enkel nagaan of de consument – gegeven zijn inkomsten en lasten – redelijkerwijze in staat zal zijn, de terugbetalingsverbintenissen na te komen. Concreet mag de kredietgever dus enkel vragen stellen die nodig zijn om de micro-financiële analyse van de consument te maken.

Bij het bevragen van de consument spelen de GDPR-regels onverkort⁴⁷. Vragen naar de vrije tijdsbesteding, de opvoeding van de kinderen... zijn ook in dit licht te verregaand.

d) De lopende financiële verbintenissen (p. 12-14)

⁴⁵ Memorie van Toelichting bij het ontwerp van wet van 28 maart 1990 op het consumentenkrediet, *Parl. St.* Senaat 1989-1990, nr. 916/1, 11.

⁴⁶ Zie ook Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, *Parl. St.* Kamer 2002-2003, nr. 1730/001, 7; § 42 HvJ 27 maart 2014, zaak C-565/12, *LCLC Le Crédit Lyonnais SA t. Fesih Kalhan*, ECLI:EU:C:2014:190; Rb. Antwerpen 16 juni 2004, *NJW* 2004, 1065; Vred. Antwerpen 26 december 2007, *NJW* 2008, 271; P. LETTANY, *Het consumentenkrediet. De Wet van 12 juni 1991*, Deurne, Kluwer, 1993, 41; F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 174-175; R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009, 406-407.

⁴⁷ Memorie van Toelichting bij de Wet van 19 april 2014 houdende invoeging van boek VII "Betalings- en kredietdiensten" in het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van de definities eigen aan boek VII en van de straffen voor de inbreuken op boek VII, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht en houdende diverse andere bepalingen, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53/3428, 27.

19. De kredietgever moet - luidens artikel VII.69, § 2, tweede lid WER - de consument ondervragen over de **openstaande bedragen**.

Eerst en vooral wordt hier opnieuw verwezen naar de eigen verantwoordelijkheid van de consument. De kredietgever moet kunnen uitgaan van de informatie die de consument hem meedeelt⁴⁸.

In de praktijk komt het voor dat de consument de openstaande bedragen van zijn lopende kredieten niet (exact) kent. De wetgever noch de rechtspraak van het Hof van Justitie verplichten de kredietgever in dat geval om *systematisch* recente rekeningafschriften of aflossingstabellen op te vragen⁴⁹. De kredietgever kan de (ontbrekende) antwoorden, indien *in concreto* vereist, ook verifiëren aan de hand van andere objectieve bronnen, zoals de CKP.

Bepaalde openstaande bedragen verschijnen echter niet in de CKP. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een kredietopening. De *effectief* opgenomen bedragen worden immers niet geregistreerd⁵⁰. Vermits de kredietgever in beginsel zelf bepaalt welke elementen hij meeneemt in zijn kredietwaardigheidsonderzoek, is hij echter niet wettelijk verplicht om ook in deze hypothese – geen verificatiemogelijkheid in de CKP – een recent rekeningafschrift op te vragen. Hij handelt immers in overeenstemming met zijn zorgvuldigheidsplicht – en ook zonder enige andere wettelijke onderzoeksplicht te schenden – wanneer hij in zijn krediet-scoring-model enkel rekening houdt de kredietbedragen van de lopende kredieten van de consument⁵¹. Deze kredietgever gaat dan uit van een objectief verifieerbaar gegeven in de CKP – het kredietbedrag van de reeds lopende kredietopening – en verbindt hier een zeker gewicht aan in het kader van de nieuwe kredietaanvraag. Sterker nog, in plaats van rekeningafschriften op te vragen, getuigt het van (misschien zelfs betere) zorgvuldigheid wanneer de kredietgever het aantal en het kredietbedrag van de lopende kredietopeningen in zijn micro financiële-analyse meeneemt, dan wanneer hij via rekeningafschriften de consument bevraagt naar het openstaand bedrag – lees: het opgenomen bedrag – van lopende kredietopeningen. Bij kredietopeningen is dit per definitie immers zeer fluctuerend. Het exacte bedrag dat de consument vandaag, maar ook morgen zal opnemen, is ook een opportuniteitsbeslissing die de consument in absolute vrijheid zelf bepaalt. De enige zekerheid om de kredietwaardigheid te bepalen, is dus het kredietbedrag waarvan de kredietgever weet dat de consument hierover contractueel kan beschikken en dat hij objectief kan verifiëren in de CKP.

⁴⁸ Het beginsel van de goede trouw rust immers ook op de consument; zie ook de duidelijke tekst van artikel VII.69, § 1, tweede zin WER.

⁴⁹ HvJ 18 december 2014, zaak C-449/13, *CA Consumer Finance SA tegen Ingrid Bakkaus, Charline Bonato en Florian Bonato*, ECLI:EU:C:2014:2464.

⁵⁰ Art. 2, § 1, 7° KB van 23 maart 2017 tot regeling van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren (hierna verkort 'KB-CKP') verplicht de kredietgever om bij kredietopeningen enkel "*het kredietbedrag en, desgevallend, de datum van het einde van de overeenkomst*" te registreren.

⁵¹ Zo kan men er bijvoorbeeld in het kredietwaardigheidsonderzoek van uitgaan dat de consument maximaal zijn kredietbedrag opneemt.

In de praktijk komt het tenslotte voor dat de consument een openstaand bedrag meedeelde, dat na verificatie in de CKP verschilt met het resultaat van de CKP. Het staat de kredietgever vrij om gevolgen te verbinden / gewicht toe te kennen aan dergelijke discrepanties. In beginsel moet hij immers (kunnen) uitgaan van de goede trouw van de consument. Hij kan dus – zonder het zorgvuldigheidsbeginsel te schenden – voorrang geven aan de resultaten van de CKP of de informatie die hij uit opgevraagde of hem bekende stavingstukken haalde. Hij hoeft de consument dus niet verplicht op discrepanties te wijzen⁵².

20. De **nulstellingstermijnen** worden niet geregistreerd in de CKP. Artikel VII.69, § 2, tweede lid WER bevat geen verplichting voor de kredietgever om hiernaar te vragen.

De kredietgever kan hiermee überhaupt enkel rekening houden wanneer de lopende kredietopeningen bij hemzelf zijn afgesloten of de consument uitdrukkelijk meldt dat het nieuw aangevraagde krediet tot doel heeft om te voldoen aan zijn nulstellingsverplichtingen op reeds lopende kredieten.

De kredietgever kan in zijn micro financiële-analyse echter beter het kredietbedrag van de lopende kredietopeningen en het aantal ervan meenemen in zijn kredietwaardigheidsbeoordeling en hier vervolgens een gepast gevolg aan geven.

21. Er bestaat geen wettelijke verplichting om te vragen naar het **initiële bedrag van de lopende kredieten**. Dit gaat verder dan de tekst van artikel VII.69, § 2, tweede lid WER.

Bovendien bepaalt de kredietgever zelf de inhoud van zijn kredietwaardigheidsonderzoek⁵³. Meer nog, de Belgische wetgever mocht de minimale inhoud van het kredietaanvraagformulier niet wettelijk bepalen⁵⁴.

22. Bij een **herfinanciering** moet de kredietgever polsen naar het doel van de geherfinancierde kredieten. Dit laat hem toe het toepassingsgebied *ratione materiae* (consumenten- versus hypothecair krediet) te bepalen.

Hij moet de consument daarentegen niet bevragen over het exacte bedrag dat deze wenst te herfinancieren. Dit is immers een opportuniteitsbeslissing in hoofde van de consument. Een kredietgever moet en mag niet zelf het kredietbedrag bepalen. Hij

---

⁵² Cf. ook *infra*, randnummer 23.

⁵³ HvJ 18 december 2014, zaak C-449/13, *CA Consumer Finance SA tegen Ingrid Bakkaus, Charline Bonato en Florian Bonato*, ECLI:EU:C:2014:2464.

⁵⁴ R. STEENNOT en J. VANNEROM, "Boek VII van het Wetboek Economisch Recht: codificatie, doch tevens innovatie", *DCCR 2015*, 70-75.

moet enkel nagaan – en bij herfinanciering geldt een dubbele voorzichtigheid⁵⁵ - of de consument redelijkerwijze in staat zal zijn om het door hem gevraagde (herfinancierings)bedrag terug te betalen.

23. Op de kredietgever rust **geen informatie(-inwinnings)plicht bij eventuele discrepanties tussen de resultaten van zijn kredietwaardigheidsonderzoek** (o.a. de raadpleging van de CKP) **en de antwoorden van de consument**. Het kan voor de kredietgever wel een aandachtspunt zijn.

De discrepanties kunnen kleine afwijkingen zijn omdat de consument niet de exacte details van zijn lopende financiële verbintenissen kent. Het kan ook een indicatie zijn dat de consument niet te goeder trouw handelt en dus mogelijks in strijd met artikel VII.69, § 1, eerste lid, tweede zin WER een kredietaanvraag indient.

Het staat de kredietgever vrij om gevolgen te verbinden / gewicht toe te kennen aan de discrepanties. In beginsel moet hij uitgaan van de goede trouw van de consument. Hij kan dus – zonder het zorgvuldigheidsbeginsel te schenden – voorrang geven aan de resultaten van de CKP of de informatie die hij zelf uit opgevraagde of bekende stavingstukken of objectieve gegevensbronnen haalde. Hij hoeft de consument dus niet verplicht op discrepanties te wijzen.

24. Onverminderd hetgeen hoger werd gesteld rond de richtlijnconformiteit van de wettelijk vastgelegde minimale **inhoud van de vragenlijst**, vallen lasten zoals **'huur' en 'alimentatie' niet onder het begrip lopende 'financiële verbintenissen'** in de zin van artikel VII.69, § 2, tweede lid WER. Men kan uit de tekst van de wet duidelijk afleiden dat dit begrip doelt op de lopende kredieten van de consument op het ogenblik van de kredietaanvraag.

Lasten als huur, alimentatie, andere vaste kosten die de consument moet betalen, moeten daarentegen wel door de kredietgever meegenomen worden in zijn micro-financiële analyse in de zin van artikel VII.69, § 1, eerste lid WER. De kredietgever bepaalt daarentegen zelf in welk detail en welk gewicht hij eraan geeft⁵⁶.

25. Eenzelfde opmerking kan gegeven worden bij punt 4 'de **andere financiële verbintenissen**' van deze ondertitel.

⁵⁵ F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 187; R. STEENNOT en J. VANNEROM, "Boek VII van het Wetboek Economisch Recht: codificatie, doch tevens innovatie", *DCCR* 2015, afl. 108-109, 76-78; T. VAN DYCK, "De aansprakelijkheid van de kredietgever en kredietbemiddelaar in gevallen van herfinanciering of saldering van consumentenkrediet – Het criterium van de 'dubbele voorzichtigheid'", *DCCR* 2003, afl. 60, 72.

⁵⁶ HvJ 18 december 2014, zaak C-449/13, *CA Consumer Finance SA tegen Ingrid Bakkaus, Charline Bonato en Florian Bonato*, ECLI:EU:C:2014:2464.

Vragen over abonnementen bij sportzalen, op tijdschriften en andere periodieke diensten (bijv. Netflix...) zijn trouwens disproportioneel en niet noodzakelijk om de kredietwaardigheid van de consument in te schatten. Dit zijn kosten gekoppeld aan opportuniteitsbeslissingen. De vrijetijdsbeleving behoort tot de privacy van de consument en mogen in beginsel niet bevestigd worden in het kader van een kredietwaardigheidsonderzoek.

Uiteraard moet hiermee, in voorkomend geval, wel rekening gehouden worden indien de consument deze kosten *uit eigen initiatief* meedeelt met de melding dat zij zeer belangrijk zijn en een belangrijke impact hebben op zijn budget omdat hij deze *guilty pleasures* niet wil laten vallen.

Tenslotte kan men hier ook het reeds lang aanvaarde beginsel in de Belgische rechtsleer en rechtspraak in herinnering brengen dat de kredietgever geen detective is.

1.1.2 De raadpleging van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren (p. 14)

26. In het vorige punt werden reeds de gevolgen voor de kredietgever behandeld in geval van een **discrepancie** tussen de antwoorden van de consument en de raadpleging van de CKP. Ik verwijs hiervoor naar de randnummers **19** en **23**.

1.3 De bewijsstukken en de bewijzen (p. 15-16)

27. De laatste versie van de Guidelines houdt rekening met de rechtspraak van het Hof van Justitie. Omdat de FOD Economie echter geen concrete duiding geeft hoe zij de criteria van het Hof van Justitie invult, worden hierna toch de kerngedachten uit het arrest *Consumer Finance* samengevat en wordt gepoogd deze hier en daar met een praktisch voorbeeld toe te lichten.

Er bestaat **geen systematische verificatieplicht**. Het Hof van Justitie oordeelde dat de Richtlijn Consumentenkrediet de kredietgever een beoordelingsmarge laat om te beslissen of hij de van de consument verkregen informatie moet natrekken aan de hand van andere gegevens.

Volgens het Hof moet de kredietgever bij het inschatten van zijn eventuele verificatieplicht rekening houden met⁵⁷:

- het feit dat de gewone, niet-gestaafde verklaringen van de consument niet als toereikend kunnen worden aangemerkt indien zij niet vergezeld gaan van bewijsstukken. Bijvoorbeeld bij nieuwe klanten / *prospects* waarvan de kredietgever geen voorafgaande kennis van diens financiële situatie heeft; en
- het feit dat de Richtlijn Consumentenkrediet kredietgevers niet verplicht om de waarachtigheid van de door de consument verstrekte informatie systematisch te controleren. Met andere woorden, naargelang de specifieke omstandigheden van elk geval kan de kredietgever ofwel genoeg nemen met de informatie die hem door de consument is verstrekt, ofwel oordelen dat via een bewijsstuk – al dan niet afkomstig van de consument - de bevestiging van deze informatie moet verkregen worden⁵⁸.

De vraag of de informatie die de consument meedeelde, toereikend is, kan concreet dus verschillen naargelang:

- de omstandigheden waarin de kredietovereenkomst wordt gesloten.

Als het krediet bijvoorbeeld via digitale weg verstrekt wordt, kan de consument zich evenzeer via de *Itsme*-applicatie identificeren. De kredietgever moet bijkomend geen kopie van de identiteitskaart opvragen of vragen dat de consument zijn e-id inleest; of

- de persoonlijke situatie van de consument.

Wanneer bijvoorbeeld het loon van de consument op de rekening van de kredietgever gestort wordt, kan deze laatste dit zelf nagaan zonder stavingsstukken te moeten opvragen.

Uiteraard mag de kredietgever die het nodig acht het inkomen van de consument te controleren, de laatste loonfiche opvragen. Dit is, ondanks de woorden van Minister Peeters⁵⁹, niet strijdig met de regels inzake privacy-bescherming. Indien de kredietgever dit nodig acht, mag hij ook – mits hij hiervoor uitdrukkelijk en voorafgaand van de consument toestemming heeft gekregen – de werkgever contacteren⁶⁰; of

⁵⁷ § 37 HvJ 18 december 2014, zaak C-449/13, *CA Consumer Finance SA tegen Ingrid Bakkaus, Charline Bonato en Florian Bonato*, ECLI:EU:C:2014:2464.

⁵⁸ R. STEENNOT en J. VANNEROM, "Boek VII van het Wetboek Economisch Recht: codificatie, doch tevens innovatie", *DCCR* 2015, 71-76.

⁵⁹ Interview met Minister van Economische Zaken Kris PEETERS, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2018/10/30/richtlijnen-consumentenkrediet/>, 30 oktober 2018.

⁶⁰ Vgl. F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 188.

- het bedrag waarop de overeenkomst betrekking heeft. Hoe kleiner de kredietbedragen hoe beperkter een eventuele verificatieplicht is.

2. De kredietwaardigheidsbeoordeling en de beslissing (p. 16-17)

28. Hoger werd reeds de idee afgewezen dat het behoud van een **menswaardig leven** één van de doelen van de regels inzake consumentenkrediet is⁶¹. Tevens werd de idee genuanceerd dat de kredietgever rekening moet houden met de vrije tijdsbesteding en opvoeding van de kinderen⁶².

29. In de reeds aangehaalde procedure *Schyns* voor het Hof van Justitie, moet het Hof zich ook uitspreken over het behoud van de **onthoudingsplicht**. Er zijn meerdere redenen om te twijfelen aan de richtlijnconformiteit van deze verplichting. De vraag of België deze onthoudingsplicht mocht behouden, is tot op heden het voorwerp van debat. Volgens STEENNOT is deze bepaling niet strijdig met Richtlijn 2008/48/EG⁶³.

Andere auteurs menen dat Belgisch wetgever de onthoudingsplicht beter had geschrapt⁶⁴.

⁶¹ Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, *Parl. St.* Kamer 2002-2003, nr. 1730/001, 7; Memorie van Toelichting bij het ontwerp van wet van 28 maart 1990 op het consumentenkrediet, *Parl. St.* Senaat 1989-1990, nr. 916/1, 11;; § 42 HvJ 27 maart 2014, zaak C-565/12, *LCLC Le Crédit Lyonnais SA t. Fesih Kalhan*, ECLI:EU:C:2014:190; Rb. Antwerpen 16 juni 2004, *NJW* 2004, 1065; Vred. Antwerpen 26 december 2007, *NJW* 2008, 271; P. LETTANY, *Het consumentenkrediet. De Wet van 12 juni 1991*, Deurne, Kluwer, 1993, 41; F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 174-175; R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009, 406-407.

⁶² Memorie van Toelichting bij de Wet van 19 april 2014 houdende invoeging van boek VII "Betalingen en kredietdiensten" in het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van de definities eigen aan boek VII en van de straffen voor de inbreuken op boek VII, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht en houdende diverse andere bepalingen, *Parl. St.* Kamer 2013-14, nr. 53/3428, 27; HvJ 18 december 2014, zaak C-449/13, *CA Consumer Finance SA tegen Ingrid Bakkaus, Charline Bonato en Florian Bonato*, ECLI:EU:C:2014:2464.

⁶³ R. STEENNOT, "De impact van het privaat financieel recht op de wilsautonomie, de contractvrijheid en het consensualisme", <http://www.law.ugent.be/fli/wps/pdf/WP2010-15.pdf>, 2010, 14.

⁶⁴ E. TERRYEN en J. VANNEROM, "De nieuwe richtlijn consumentenkrediet en de implicaties voor de Belgische wetgeving" in VRG-Alumni (ed.), *Recht in beweging – 16de VRG Alumnidag*, Antwerpen, Maklu, 2009, 37; F. VAN DER HERTEN, "De omzetting in het Belgisch Recht van de nieuwe Europese richtlijn inzake consumentenkrediet" in J. CATTARUZZA, W. KUPERS en I. PEETERS (eds.), *Liber Amicorum Achilles Cuypers*, Gent, Larcier, 2009, 293-294; F. VAN DER HERTEN, "Informatie en adviesverplichtingen" in E. TERRYEN (ed.), *Handboek Consumentenkrediet*, Brugge, Die Keure, 2007, 122.

30. Bij kredietovereenkomsten van onbepaalde duur, behalve wanneer er voor deze kredietovereenkomsten een nulstellingstermijn van minder dan of gelijk aan 1 jaar is, moet de kredietgever jaarlijks de kredietwaardigheid van de consument **herbeoordelen**⁶⁵. Op p. 17 spreken de Guidelines van een nieuwe 'grondige beoordeling', wat ten onrechte de indruk zou kunnen wekken dat het om een gedetailleerde beoordeling van de kredietwaardigheid zou gaan.

De wetgever bepaalt uitdrukkelijk op welke wijze de kredietgever de kredietwaardigheid van de consument moet herbeoordelen. Hij moet alleen de Centrale voor Kredieten aan Particulieren opnieuw raadplegen.

De wetgever bepaalt echter niet welke gevolgen de kredietgever aan deze herbeoordeling moet vastknopen. Deze herbeoordelingsplicht moet naar onze mening gekoppeld worden aan de schorsingsmogelijkheid van de kredietgever voor zover deze contractueel werd voorzien. Wanneer de kredietgever wegens objectieve redenen – *in casu* een verslechterde kredietwaardigheid die blijkt uit de herbeoordeling – negatieve signalen heeft dat de consument zijn verbintenissen niet zal kunnen nakomen, dan moet hij de mogelijkheid tot nieuwe kredietopnames schorsen en de consument om duiding vragen (artikel VII.98, § 2 WER).

2.1.1 De signalen geïdentificeerd door het Wetboek

a) Een negatieve registratie van meer dan 1.000 euro (p. 18)

31. Bij de invoering van Boek VII. WER werd de onthoudingsplicht verstrengd. Indien de consument voor bepaalde bedragen negatief geregistreerd staat, wordt de onthoudingsplicht als een resultaatsverbintenis opgevat. De kredietgever heeft namelijk geen beoordelingsmarge meer wanneer de consument bij de aanvraag voor een **nieuw consumentenkrediet negatief geregistreerd staat in de Centrale voor Kredieten aan Particulieren én dit voor een totaal achterstallig bedrag van meer dan 1.000 EUR wanbetaling** op een consumentenkrediet en/of een hypothecair krediet met een roerende bestemming⁶⁶.

De kredietgever heeft dus geen beoordelingsbevoegdheid, terwijl er *in concreto* omstandigheden kunnen zijn die alsnog de toekenning van een krediet rechtvaardigen (bijvoorbeeld: de negatieve melding is het gevolg van een hangend rechtsgeding, waarbij de melding pas geschrapt kan worden na een rechterlijke beslissing) en de

⁶⁵ Art. VII.77, § 1, vijfde lid WER.

⁶⁶ Art. VII.77, § 2, tweede lid, eerste zin WER; J. VANNEROM, "Boek VII. Betalings- en Kredietdiensten. 'Something old, something new' in B. KEIRSBILCK en E. TERRY (eds.), *Het Wetboek van economisch recht: van nu en straks?*, Intersentia, Antwerpen-Cambridge, 2014, 214-215.

kredietgever heeft bewijzen dat de consument wel degelijk redelijkerwijze in staat zou zijn om de nieuwe kredietovereenkomst terug te betalen. In deze gevallen kan men vragen stellen bij de richtlijnconformiteit van de verstrengde onthoudingsplicht.

Deze verstrengde onthoudingsplicht geldt trouwens enkel bij de toekenning van nieuwe consumentenkredieten. De Guidelines hebben het op p. 18 over de toekenning van een nieuw krediet. Het volgt echter uit de structuur van Boek VII. WER – artikel VII.77, § 2, tweede lid WER bevindt zich in Titel 4, Hoofdstuk 1 'Consumentenkrediet' – dat deze *per se* onthoudingsplicht voorzien in artikel VII.77, §2, tweede lid WER niet geldt bij de toekenning van een nieuw hypotheckrediet met roerende of onroerende bestemming.

2.1.2 Andere signalen die extra aandacht verdienen (p. 19-21)

32. De Guidelines sommen een aantal negatieve signalen op die niet voorkomen in Boek VII. WER, maar waarmee de kredietgever rekening moet houden of die hem nopen tot voorzichtigheid bij de toekenning van een consumentenkrediet. Hoewel de Guidelines voorbeelden mogen aanreiken van mogelijke "*negatieve*" signalen, mogen zij hieraan geen bindende gevolgen koppelen waarin Boek VII. WER niet voorziet. Zo **schenden de Guidelines de tekst van Boek VII. WER (artikel VII.69 en VII.77 WER) in de mate dat zij een bijzondere motiveringsplicht eisen voor de door de FOD Economie opgesomde 'andere signalen die extra aandacht verdienen'**. Het is de kredietgever die beslist welke informatie hij nodig acht voor de beoordeling van de kredietwaardigheid en welke gevolgen hij hieraan als een normaal, zorgvuldig kredietgever verbindt. Hij moet dus niet specifiek motiveren waarom hij een nieuw consumentenkrediet toekent ondanks het feit dat de consument bijvoorbeeld een eerdere toegekende kredietopening maximaal aanwendt.

33. Los van het feit dat Boek VII. WER deze 'andere' negatieve signalen niet identificeert, zijn zij op nog andere punten in strijd met Boek VII. WER én de bepalingen van de kredietovereenkomst. Dit is o.a. het geval voor de punten a en b (resp. "***de maximale aanwending van een kredietopening***" en "***de systematische opnemings van het afgeloste kapitaal***"). De kredietopening verschaft de consument een recht op krediet ten belope van het contractueel toegekende kredietbedrag. De consument beschikt over een absolute opnamevrijheid van het overeengekomen kredietbedrag⁶⁷. Het feit dat de consument zijn kredietopening maximaal aanwendt, is dus op zich geen negatief signaal.

⁶⁷ Art. I.9, 49°, 1ste lid WER; R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009, 409.

Bovendien werd de consument bij contractsluiting kredietwaardig gevonden om ook bij een maximale opname het krediet te kunnen terugbetalen.

De Guidelines gaan verder dan artikel VII.69 WER in de mate dat zij de kredietgever verplichten om de consument te ondervragen over de historiek van de geldopnemingen wanneer de consument het bedrag van de lopende kredietopeningen nagenoeg volledig opneemt. Dit is zijn contractueel recht.

34. Eenvoudige betalingsachterstanden – lees: een laattijdige aflossing met enkele dagen van een vervaldag – kunnen een negatief signaal zijn. Een laattijdige aflossing met enkele dagen is evenwel niet *per definitie* een negatief signaal.

Uiteraard kan de kredietgever hiermee enkel rekening houden voor zover de consument hem dit vrijwillig meedeelt of voor zover de laattijdige aflossing gebeurt op één van de eigen kredieten die de kredietgever aan de consument in het verleden heeft toegekend.

Er wordt tevens verwezen naar randnummer **32**. Een eenvoudige betalingsachterstand vastgesteld door de kredietgever, hoeft niet *per se* gemotiveerd te worden. Er bestaat immers voor dit geval geen bijzondere, wettelijke motiveringsplicht. Wanneer de kredietgever kennis heeft of moet hebben van de eenvoudige betalingsachterstand, doet hij er niettemin goed aan om redelijkerwijze te pogen inschatten of de laattijdige aflossing het gevolg is van een onachtzaamheid van de consument, dan wel van een dalende kredietwaardigheid.

35. Er bestaat geen recht op krediet. Er bestaat echter ook geen verbod om **meerdere kredieten op te nemen** voor zover de consument redelijkerwijze in staat geacht wordt om deze kredieten terug te betalen. Het is een opportuniteitsbeslissing van de consument of hij (op korte tijd) meerdere kredieten wenst aan te gaan (bijvoorbeeld omdat hij in de kerstperiode een aantal geschenken op krediet koopt). Dit is *per definitie* dus geen negatief signaal.

De kredietgever is wettelijk niet verplicht deze opportuniteit te beoordelen, noch zich hierin te mengen. Hij is enkel verplicht om na te gaan of de consument redelijkerwijze in staat mag worden geacht om het nieuw aangevraagde krediet terug te kunnen betalen⁶⁸.

36. De **nulstellingstermijnen** worden niet geregistreerd in de CKP. De kredietgever kan hiermee dus enkel rekening houden wanneer de andere kredietopeningen bij hemzelf zijn afgesloten of de consument uitdrukkelijk meldt dat het nieuw

---

⁶⁸ Art. VII.77, § 1, 1ste lid WER.

aangevraagde krediet tot doel heeft om te voldoen aan zijn nulstellingsverplichtingen op reeds lopende kredieten⁶⁹.

37. Wanneer de kredietgever een kredietovereenkomst toekent om de nulstellingstermijn of vroegere schulden terug te betalen, kan hij **niet steeds eisen dat de terugbetaalde kredietopening beëindigd wordt**. Dit is zeker onmogelijk wanneer de kredietopening bij een andere kredietgever werd afgesloten.

Dit geldt echter ook wanneer de kredietopening bij de kredietgever zelf werd afgesloten. Behoudens wanneer de voorwaarden van artikel VII.98, § 1, tweede lid WER vervuld zijn of in de gevallen bedoeld in artikel VII.105 WER, kan de kredietgever – zonder toestemming van de consument – geen einde stellen aan een kredietopening.

38. De **hergroepering van kredieten** is niet per definitie een negatief signaal. Herfinanciering is wettelijk ook niet verboden⁷⁰.

Een hergroepering of herfinanciering kan zelfs in het belang⁷¹ van de consument zijn. Zelfs wanneer de consument tijdelijk door een moeilijkere financiële periode gaat. Een herfinanciering kan de consument immers de mogelijkheid geven om even wat ademruimte te krijgen (bijvoorbeeld door lagere termijnbedragen of een langere looptijd toe te kennen dan initieel voorzien in de gehergroepeerde kredieten). Zelfs wanneer de consument op langere termijn iets meer interesten betaalt, kan een hergroepering in het belang van de consument zijn, namelijk om de consument die tijdelijk financiële moeilijkheden heeft, even wat ademruimte wordt gelaten⁷².

Een dergelijke benadering voorkomt ook dat de consument zich genoodzaakt voelt om kredieten in de 'zwarte markt' af te sluiten, vermits reguliere kredietgevers mogelijks door de al te strikte invulling in de Guidelines zich er onterecht van zouden kunnen weerhouden herfinancieringen toe te staan. Dit is niet de betrachting van de wetgever. De concrete omstandigheden zijn telkens bepalend.

Om discussies achteraf te vermijden of te kunnen ontkrachten, kan de kredietgever in het kredietdossier simulaties opnemen die duidelijk aantonen dat de hergroepering in het belang van de consument was ten tijde van de toekenning ervan.

⁶⁹ Cf. ook *supra*, randnummer 20.

⁷⁰ R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009, 425.

⁷¹ Het begrip 'belang' dekt een ruimere lading dan 'voordeel'. Men moet zich immers onthouden van een zuiver mathematische benadering bij het inschatten van een hergroeperingskrediet.

⁷² T. VAN DYCK, "De aansprakelijkheid van de kredietgever en kredietbemiddelaar in gevallen van herfinanciering of saldering van consumentenkrediet – Het criterium van de 'dubbele voorzichtigheid'", *DCCR* 2003, afl. 60, 70-72.

Het spreekt uiteraard voor zich dat de kredietgever bij een herfinanciering dubbel voorzichtig moet zijn⁷³. Dit laatste is zeker het geval wanneer er op de geherfinancierde kredieten achterstallen staan geregistreerd in de CKP voor minder dan 1.000 EUR⁷⁴.

39. Hoger werd reeds geargumenteed dat Boek VII. WER de consument toelaat om **krediet op te nemen als 'liquide middelen' zonder verdere specificering van het doel**. Er wordt hiervoor verwezen naar de bespreking in randnummer **12** van deze memo.

40. Het sluiten van een **aanzienlijk aantal kredietopeningen** is niet per definitie een negatief signaal. Opnieuw gaat dit om een opportuniteitsbeslissing van de consument. De kredietgever is wettelijk niet verplicht om deze opportuniteit te beoordelen, noch zich hierin te mengen. Hij is enkel verplicht om na te gaan of de consument redelijkerwijze in staat kan worden geacht om het nieuw aangevraagde krediet terug te kunnen betalen, gegeven de overige afgesloten krediet(opening)en⁷⁵.

3. De best aangepaste soort en bedrag zoeken (p. 21-24)

41. Hoger werd reeds ingegaan op de **quasi unanieme kritiek in de Belgische doctrine dat artikel VII.75 WER niet richtlijnconform is**. Het is wachten op het oordeel van het Hof van Justitie in de zaak *Schyns*⁷⁶.

42. De **lening op afbetaling** is hoofdzakelijk, doch **niet louter beperkt tot de financiering van één specifiek doel of één specifieke verrichting**. Dit punt werd reeds uitvoerig toegelicht in randnummer **12** van deze memo.

⁷³ Rb. Oudenaarde 4 december 2002, *Jb. Kred.* 2002, 94; Vred. Kortrijk 22 januari 2014, *Jb. Kred.* 2014, 66; Vred. Grâce Hollogne 17 januari 2012, *Jb. Kred.* 2012, 42; Vred. Gent 15 februari 2010, *Jb. Kred.* 2010, 26; Vred. Menen 11 juli 2007, *Jb. Kred.* 2007, 46; Vred. Diksmuide 8 januari 2007, *Jb. Kred.* 2007, 39; Vred. Gent 6 januari 2005, *RABG* 2005, 345; Vred. Ronse 27 juli 2004, *Jb. Kred.* 2004, 18; Vred. Landen 28 juni 2000, *Jb. Kred.* 2000, 41; F. DE PATOUL en V. SCHOONHEYT, "La responsabilité des prêteurs et des intermédiaires de crédit" in Ch. BIQUET-MATHIEU (ed.), *Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.*, Larcier, Brussel, 2016, 187; F. DE PATOUL, "L'importance du but du crédit dans l'exécution du devoir de conseil" (noot onder Vred. Sint-Niklaas 6 augustus 2004), *T.Vred.* 2006, 37-38; R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009, 430-431; R. STEENNOT en J. VANNEROM, "Boek VII van het Wetboek Economisch Recht: codificatie, doch tevens innovatie", *DCCR* 2015, afl. 108-109, 76-78; T. VAN DYCK, "De aansprakelijkheid van de kredietgever en kredietbemiddelaar in gevallen van herfinanciering of saldering van consumentenkrediet – Het criterium van de 'dubbele voorzichtigheid'", *DCCR* 2003, afl. 60, 72.

⁷⁴ Vgl. Vred. Kortrijk 31 oktober 2006, *Jb. Kred.* 2006, 23, noot L. VAN DEN STEEN.

⁷⁵ Art. VII.77, § 1, 1ste lid WER.

⁷⁶ HvJ. C-58/18, *Schyns*.

De consument kan ook een lening / kredietbedrag aanvragen dat zowel dient ter financiering van een specifiek goed als om te beschikken over bijkomende liquide middelen.

43. Hoger werd eveneens reeds ingegaan op de vraag of de kredietgever zelf het **kredietbedrag** mag bepalen. Zie hiervoor de bespreking in de randnummers **14** en **22** van deze memo.

44. In het verleden werd reeds geoordeeld dat een **herfinanciering** niet per definitie is strijd is met de raadgevingsplicht van de kredietgever⁷⁷. Er wordt voor het overige verwezen naar de bespreking in randnummer **38**.

45. De kredietgever moet **niet inschatten of het 'opportuun' is om nog een bijkomende kredietopening af te sluiten**. De consument neemt finaal deze opportuniteitsbeslissing. De kredietgever moet, overeenkomstig de artikelen VII.69 en VII.77 WER, enkel nagaan of de consument redelijkerwijze in staat zal zijn zijn verbintenissen uit de nieuwe kredietopening na te komen.

**   **   **

---

⁷⁷ Vred. Menen 11 juli 2007, *Jb. Kred.* 2007, 46; R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009, 425.